

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการศึกษาจาก

- 1.1 ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 1.2 ศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
- 1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากหนังสือ เอกสาร บทความ การสอบถาม และการสัมภาษณ์

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร

ในการสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 48 โรงเรียน มีกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 16 คน

- 2.2 ครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 36 คน
- 2.3 ประชาชนท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้าน หรือ ครูช่าง ที่มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 คน

จังหวัด	ผู้บริหาร (คน)	ครูศิลปศึกษา (คน)	ประชาชนท้องถิ่น (คน)	รวม (คน)
ยะลา	4	11	2	17
ปัตตานี	9	15	4	28
นราธิวาส	3	10	1	14
รวม	16	36	7	59

ตาราง ก จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3.1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมคำในช่องว่างประกอบด้วยคำถาม ดังนี้ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหาร ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 44 ข้อ จำแนกตามขอบเขตของความคิดเห็นที่ศึกษา 3 ด้าน คือ

1. ด้านนโยบาย	จำนวน	16	ข้อ
2. ด้านการดำเนินงาน	จำนวน	14	ข้อ
3. ด้านผลการดำเนินงาน	จำนวน	14	ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น แบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2 แบบสอบถามครูศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมคำในช่องว่าง ประกอบด้วย คำถาม ดังนี้ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ปัจจุบันสอนระดับชั้น สาขาวิชาที่รับผิดชอบสอน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 52 ข้อ จำแนกตามขอบเขตของความคิดเห็นที่ศึกษา 3 ด้าน คือ

1. ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน	จำนวน	9	ข้อ
2. ด้านการดำเนินการ	จำนวน	35	ข้อ
2.1 การเตรียมการสอน	จำนวน	18	ข้อ
2.2 การสอน	จำนวน	7	ข้อ
2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน	6	ข้อ
2.4 อุปกรณ์การเรียนการสอน	จำนวน	4	ข้อ
3. ด้านการวัดและประเมินผล	จำนวน	8	ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น แบบปลายเปิด (Open-ended)

3.3 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) สำหรับปราชญ์ท้องถิ่น เรื่องปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ท้องถิ่น เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชา

ศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ท้องถิ่น 4 ด้าน คือ

1. การจัดทำหลักสูตรร่วมกับโรงเรียน
2. การวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้สอน
3. การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน
4. ด้านผลเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย
2. นำโครงร่างเครื่องมือทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว มาตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนและเข้าใจยิ่งขึ้น
3. นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบพิจารณาความตรงและครอบคลุมด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้
  - 3.1 เป็นนักวิชาการที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน คือ
    - อาจารย์สมศรี กิจชนะพานิชย์
นักวิชาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
  - 3.2 เป็นผู้สอนในหลักสูตรศิลปศึกษาหรือศิลปกรรม ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 ท่าน คือ
    - ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทา โรจนอุดมศาสตร์
โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา
    - อาจารย์อัศวิน ศิลปเมธากุล
หัวหน้าแผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1 ท่าน

อาจารย์ชิตพล พรหมจันทร์

ผู้อำนวยการ ระดับ 8 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจพิจารณาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum Si^2}{S_x^2} \right)$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อ

Si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวน

(ประคอง กรรณสูต, 2538)

การทดลองใช้เครื่องมือครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง คือ ผู้บริหาร 6 คน และครูศิลปศึกษา 15 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ดังัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดตรัง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร = 0.9279 และ แบบสอบถามสำหรับครูศิลปศึกษา = 0.9518

6. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชากร แล้วรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังนี้

4.1 ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและในบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลแบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะเครื่องมือดังนี้

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละด้วยสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการนำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับปัญหา
5	ระดับปัญหามากที่สุด
4	ระดับปัญหามาก
3	ระดับปัญหาปานกลาง
2	ระดับปัญหาน้อย
1	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยหรือมัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง กรรณสูต, 2539)

หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation (S.D.)) จากสูตร

$$S = \sqrt{\frac{n\sum fX^2 - (\sum fX)^2}{n(n-1)}}$$

- S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากร
 X = ค่าของข้อมูลแต่ละตัวหรือจุดกลางชั้นแต่ละชั้น
 n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง
 f = ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

(บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542)

ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) แปลความหมายทางด้านปัญหา ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	ระดับปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ระดับปัญหามาก
2.50-3.49	หมายถึง	ระดับปัญหาปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

นำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนต้น สรุปและอภิปรายผลในรูปความเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในของปราชญ์ท้องถิ่น นำมาแจกแจงหาค่าความถี่ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะต่อไป

